

'IN MEMORIAM' XAVIER COROMINA

Modest Prats, sacerdot, filòleg i teòleg, va morir el 29 de març passat
JORDI SÓLER

Elogi fúnebre i lapidari, com un manifest humanista, en memòria de Modest Prats

Ahores d'ara, ell, que hi creia, ja deu haver trobat que el judici final comença quan la paraula esdevé memòria. I que és un judici llarg que es perd sense al·legacions possibles on el temps abandona el significat de les paraules. És a dir, quan ningú no recorda què volen dir; que és el pas previ de la mort definitiva. En fi, per fer-ho tan senzill com reclama l'audiència: què en fem d'una paraula que ni sabem què vol dir, ni fem servir, ni sentim mai, ni mai no veiem escrita? Doncs això: res, el silenci, la fi d'aquell principi que Joan Evangelista substantiva, en algunes traduccions grandiloqüents, com el verb, fonament de totes les coses. Però vet ací, ai las, que existeix l'home –la persona, s'entén–, aquest prodigi de la naturalesa amb data de caducitat, com un iogurt que es reemplaça quan s'esgota; i que, com ell, conté el germen d'una evolució irreversible: la paraula i la seva memòria. I ja és ben significatiu que Modest Prats hagi mort, amb l'Alzheimer, pel corsecament irreparable de les seves.

Els qui el coneixien, els amics que el tractaven com la família que va formar, a la manera d'una aristocràcia privilegiada, amb una xarxa de complicitats d'avinences i de discrepàncies dialèctiques, van oferir-li, el 29 d'octubre del 2011, l'edició del seu darrer llibre, les *Homilies de Medinyà*, com a comiat d'un món que se li apagava amb la lentitud evident del judici d'ara. Era, és, un llibre que recull textos des dues passions menors seves, la seva vida i la seva religió; potes fonamentals, però, del contenidor caducifoli –si se'm permet la llicència– de què parlava.

Dos anys abans, a pocs mesos vista de la diagnosi definitiva, havia presentat un altre recull, *Engrunes i retalls. Escrits de llengua i cultura catalanes*, on la seva passió fonamental desborda el significat de la paraula i ens mostra un Modest superat per la processó

Modest i decent

apassionant i a vegades tràgica de l'ús d'aquesta paraula en la societat concreta de la seva conciutadania. I dic superat, perquè mossèn Prats, entre Erasme i Luter, es va estimar més la vida de sagristia, o, si es vol, no moure's de la seva sagrera: exercir de rector a Medinyà i de capellà a Girona i, en comptes de mostrar-se a la moda de Bolonya –com hauriem de dir ara–, va escollir maldar per convertir l'Estudi General d'Érfurt en la Universitat de Girona. Era un activista, sí, i alguns el titllaran de capellà progressista –amb jerseiot, ulleres de pantalla grossa i fulminant Ducados–, però era, sobretot i per evolució, un apassionat de la filologia: intentant arribar a Déu mitjançant el succedani de la teologia va descobrir que els intèrprets de les paraules havien volgut extreure'n el significat i, així, aquests retalls del seu saber engrunen la tendència dels sistemes de governança –les esglésies dels segles i d'ara– a desposseir els parlants d'allò que volen dir les paraules que els són pròpies –i a traduir-los-les convenientment, és clar.

Darrera lliçó del mestre

Anant encara més enrere, el 29 de maig del 2002 Modest Prats va impartir la darrera lliçó diguem-ne acadèmica, que va titular, també d'una manera ben significativa, *La Paraula i les paraules*; aquell verb, doncs, i les paraules que l'expliquen. Moments abans, la

professora encomanada de cedir-la-hi, la paraula, havia presentat l'*alma mater* de la universitat d'on es jubilava amb aquestes, definitòries, més que de la vocació d'un capellà, de la militància d'un mestre: "La prova més evident que a Prats li ha agradat fer classe és que uns quants dels que van ser alumnes seus ara imparteixen docència en aquesta facultat i molts més en instituts de secundària d'arreu, amb l'apassionament per la filologia catalana que Modest Prats els va infondre, amb el sentit crític que els va avivar i amb el rigor que ell sempre ha fonamentat."

Delegat de Cultura de la Generalitat

I arribem al 1981, quan el nomenen delegat de Cultura de la Generalitat de Catalunya i en una aula on la son grisosa de la migdiada s'escorre per la pintura acrílica de les parets de l'antic col·legi universitari acollit al seminari vell ("És quan dormo, que hi veig clar", hi resa una guixada a la llinda de la porta) el rogallo de la seva veu profunda hi anuncia que abandona transitòriament la docència per servir la reconstrucció del país des de la logística administrativa. Hi aguanta un any i escaig; entre la mort de Josep Pla –amb qui havia conegut l'any anterior Joan Coromines– i l'aparició dels seus apunts parlats –llargs i cargolats com un excurs que difumina la veritat per alçar l'encanteri– en forma del primer volum de la *Història de la llengua catalana*, que signa amb qui seria el primer rector de la universitat gironina, que hi devia acotar l'ordre.

I arribem a la fi, perquè més enllà ens perdríem en l'inici de la memòria i del verb que definirà la permanència de Modest Prats; i es tracta d'enllestir, perquè endavant tenim més feina que refer una història que ja ens va llegar, a tots plegats, l'honestetat i el compromís del mestre. ✱

